

Mitä Amerikan suomalainen sosialistijärjestö enimmin tarvitsee juuri nyt?

Kun puolen kolmatta kuukautta sitten vielä olin "nudella mante-reella", huomautettiin minulle "Säkenien" toimituksen taholta, että olen velkaa sikäläisille tovereille jäähyväisepistolani. Ja minun oli myönnettävä, että se oli vähintään, mitä minulta silloin voitiin vaatia. Olinhan kolmen vuoden kuluessa saanut matkustella ympäri, niin että tuli käytyä useimmilla merkittävillä suomalaisten asuinseuduilla. Ja olinhan sanut nähdä amerikalaisen riistännän täydessä käynnissä tehtaissa ja työpajoissa, kaivosten pimennoissa ja erämaakämpillä, kivilouhimoilla ja katuojissa, laivoissa ja kalastusasemilla sekä maanviljelystöissä niin aukeilla preereillä kuin korpjen uutisparkeilla. Olin nähnyt työttömäin polkevan rautatien päätöntä "taisitiedasta" ja katsellut pörsien parvelta, kuinka rahamiehet lampaita keriten tappelevat ryöstösaaliista. Olin saanut pilkistää kapakka- ja punavalo-alueiden pohjattomiin mutiin sekä nähdä vilaukselta timanttikoristeisten loisnukkien autorivit ja palatsit. Olin nähnyt äärettömiä luonnonrikkauksia ja niiden tuhotonta tuhlausta, yllellisyyttä ja nälkää, oppia ja tietämättömyyttä, terveyttä ja paheita, edistystä ja taantumusta, heidelmöittäväää ja tappavaa.

Sanalla sanoen: olin nähnyt elämän leikin sen jännittävimmässä muodossa, olin nähnyt suurkapitalistisen maailman häikäilemättömän sieluttomana työntyvänsä esille farmarien ja pikkuporvariston yhteiskunnasta, kuten kohoaa ihmeellinen tehdas satojen "sappojen" ti-

lalle tai ylpeä pilvenpiirtäjä hökkelien entiseltä perustalta. Olin myös joutunut kirjoista hakemaan selitystä tälle verrattomalle "elävienvuorokuvien" panoraamalle ja saanut lukea historian ehdottomasti tärkeimmän rikosromaanin. Lisäksi olin kuullut sunpuheina kuvauksia oloista ja tapahtumista, jotka ovat mieltä järkyttävämmät kuin paraskaan romaani. Ja iloisena siitä, että olin kaikkeen tähän saanut tutustua, olin valmis tulkitsemaan kiitollisuuttani kaikille nimittämättömille tovereille, jotka kaikilla maan äärellä ja etenkin Opistolla olivat minua auttaneet ymmärtämään näitä ilmiöitä mahdollisimman oikein. Ja niin aloin ajatella, mitä asiaa osaisin sanoa, kun alkuisi olisin laverrellut kohteliaisuuksia vieraanvaraisuudesta ja toverillisesta kohtelusta — mikäli viime mainituista ollenkaan uskaltaisin ottaa mukaan katsoen siihen lisäopetukseen, jonka olin saanut proletarisen suorasukaisuuden lyhytsanaista asiallisuutta vaativassa taisteluelämässä. — Kirjotukseni lykkäytyi kuitenkin sattuneista syistä ja — nyt ryhdyn tuotta velkaani maksamaan.

Siis: minkä käsityksen sain Amerikan suomalaisesta sosialistiliikkeestä ja mitä se mielestäni eniten tarvitsee?

Ensi havainto, jonka pinnalle katsoen epäilemättä tekee on — riitaisuus. Rähäköidäänhän sitä muuallakin, herra nähköön, mutta uskallanpa panna vetoa siitä, ettei missään lehtiä palstoja täytetä sellaisella tulvalla osastojen, komiteain ja toimikuntain, yksilöiden ja

ryhmiin virallisia, puoli- ja epävirallisia julistuksia, lausunnoita, ponsia ja pöytäkirjoja, jotka täyttävät suuria sivumääriä ja joita vatkutellen taistellaan alati uusissa vivahduksissa, syytellään ja saivarrellaan, intetään ja väitetään ja lopetetaan, mistä alettiinkin: selvittämättömään sekamelskaan. Ja osastoissa sekä yksityispiireissä kuljettaa kaiku samaa soppaa talosta taloon, siinä panetellaan ja juorutaan, uskotaan salaisuuksia ja ilmiannetaan, räyhätään ja rähistään.

Niille, jotka heti tässä väittävät minun liioittelevan, huomautan, että niin mahtaa olla laita, kun näin „runollisen vapaalla lennolla” siitä yleiskuvaa koitan antaa. Mutta kun tarkemmin katsotte, niin myönnätte, että mitä tässä liioittelenkin, sen teen alleviivatakseni jotain, joka sietää korjausta. — Kun minulta joskus luentojen jälkeen tai muuten vaadittiin tähän selitystä, vastasin seuraavaan tapaan:

Amerikan suomalainen siirtokansa on kokoonpanttu talonpoikaisväestä, jonka itsepintaista yksilöllisyyttä „Amerikan henki” on vain rajunmaksi lietsonut. Työläisasema on farmin toivossa tuntunut väliaikaiselta, ja jos on suuttunut yhteen työpaikkakan, on lähtenyt (Lännelle varsinkin) toista hakemaan. Onpa säästörahoilla voinut pitää vapaa-aikaakin — tai on ollut pakotettu pitämään ja siitä on oppinut pitämään itseään omama herranaan. Eipä pikkuporvarilliseen asemaankaan ole ollut aivan mahdollontta askelta, mojakkasapan, poortitalon, saunan, pallohaalin tai kääntötoorin herraksi on voinut kohota.

Yhdistyselämä on ollut tuosta heijastusta. Seurakunta, raittius-

tai veljeysseura eivät ole olleet järjestöjä, joihin on luokka- tai työpaikkayhteyden takia ollut pakko yhtyä ja joissa on ollut pakko taistellua varten koossa pysyä. Onhan niihin liitytty noin vain kuin „vapaaehtoisesti”, uteliaisuuttaan ja kun ei ole ollut muuallekaan mennä, ja — yhtä herkästi on totuttu niistä eroamaan. Suuttua tuinahdetaan vain joihinkin „johtohenkilöihin”, ja tuota pikaa on pystyssä uusi seurakunta, apuseura tai mikä tahansa uusine „aatteineen”. Eikäpä ole noista piirteistä voinut olla vapaa työväenliikekään; sosialistiasastokin, varsinkin alkuajan, on useille vain tuollainen kisakenttä, jossa voi ajaa yksityispyyteitään, pelata „prominenttia”, koetella taiteellisia taipumuksiaan, yrittää komentaa, joutua riitaan, nostaa rähäkkä ja erota, mennä vastustajain leiriinkin. Ja kun on ollut tällaisia elämiä osastossa, ei ole ihme, että joukkojen kesken kuulee puheita: ei siellä viitsi käydä, siellä vain riidellään ja kukkoillaan.

Onko kaikki järjestössä tapahtuva riita sitten pahaa? Kaukana siitä! Minä vain olen tahtonut taustaksi piirtää sen kaikkein pahimmassa muodossaan, poroporvarisyyksilönä, että sen mahdollisesti vielä eläviä jätteitä huolella koetettaisiin perata pois, välttää. Ja että tuota perattavaa vielä on aika lailla, kuka tahtoisit sitä kieltää! Mutta on hyvääkin riitaa, sellaista joka haalit täyttää. „Siellä on tänään tiukka yhteenotto, sinne täytyy mennä”; kun noin kuulee sanottavan, silloin tietää, että ollaan oikealla tolalla. Silloin käsitellään riidassa asiaa, yhteistä etua koskevaa kysymystä, jonka jokapuolinen ymmärtäminen on välttämätön, ennenkuin siitä

ratkaisevan äänensä antaa. Silloin on kysymys todellisista suunnista, eri työläisasetemista ja erilaisista kokemuksista syntyneistä käsityksistä, joiden yhteenvedetty summa on sen järjestön, työväenliikkeen kokonaisuus.

Usein sentään vedetään summariidan vaippa sangen nurkkakuntaisten rakittelujen peitoksi, ja mistä vähemmän on todellista pohjaa rähinällä, sitä enemmän huiskitaan sanoilla: oikea ja väärä sosialismi, revisionistit, syndikalistit, opportunistit, impossibilistit, tuplajuulaiset ym. Todellista asiaakin koskeva riitaisuus voi myös saada liian persoonallisen leiman ja käy vaikeaksi erottaa mikä siinä on asiaa, mikä rakittelua.

Eipä tietenkään pistä päähäni väittää, että koko suomalaisen sosialistijärjestön toiminta olisi tällaista. Tiedänhän mukanaolleen kokemuksesta, kuinka paljon vakavaa työtä tehdään ja on tehty — kuten sen kylmät numerotkin todistavat. Mutta kun minuun tehtäväni tässä ei ole makeillen kehua sitä, mikä on asiaankuuluvaa — että työväenluokka järjestyy ja valistaa itseään — niin vedän esille tämän entisoloista erityen epäkohdan.

Mutta epäkohdalle on löydettävä parannuskeino — tietenkin, mitä sen esille vetäminen muuten hyödyttäisi! Ja parannuskeino onkin — olojen kehityksessä. Kun on tosi kysymys, s. o. luokkataistelu kärjistynyt aktiiviseksi taisteluksi, järkyttäväksi lakoksi varsinkin, silloin silävät pois nurkkakuntaisuudet. Yhäkin voidaan olla eri mieltä hetken menettelytavasta, mutta päälletunkeva riisto ja sorto määräävät esiintymistapansa kautta myös vastustuskeinot yhä selvem-

min, vihdoin niin selvästi, että kaikkien täytyy myöntää noudatettava taktiikka ainoaksi mahdolliseksi. — Ja tulevan ilmitaitelun uhka se taivaanrannalle kohoavana pilvenä pakottaa miettimään torjumiskeinoja. Keskustelu esim. taloudellisesta järjestäymisestä, joka ennen on ollut ylimalkaisteoreettista („hyvä olisi järjestyä”), saa nyt hetken kiihtyneen kysymyksen polttavan leiman: päätös on tehtävä ja pian, että ennätetään toimiakin jotain, ennen kuin myrsky puhkee!

Koska siis mielestäni taloudellisen järjestymisen kiirehtiminen on tällä kertaa suomalaisten sosialistiosastojen tärkein tehtävä, valitsin sen viime luentomatkan tärkeimmäksi aineeksi. Historiallisen kehityksen johtavat voimat, varsinkin valtiokehityksen pääpiirteet sekä Amerikan yhteiskuntataloudellinen kehitys olivat tarkotetut taustaksi tälle ja luennoin niistä, mikäli osastot olivat niitä valinneet. Mutta ettei syntyisi tämän takia väärinkäsitystä suhteesta poliittiseen toimintaan, oli se otettava rinnalle ja koottava kaikki yleiskatsaukseksi valaisemaan kysymystä: mikä on sosialismi?

Erittäin tärkeänä pidin vastausta viimeainittuun kysymykseen, sillä siitä asiasta on ensinnä päästävä yksimielisyyteen, siitä täytyy riidan loppua. Ja sen riidan syynä onkin — sen halusin osottaa — vain se, että on omaksuttu jokin ylimalkainen opinkaa-va ja vakuutetaan siltä kannalta kaikkia muita vastaan. Toiset sanovat: „socialismi on työväen poliittista toimintaa tarkotuksella saavuttaa tuotantovälineitten yhteisomistus” ja toiset: „socialismi on taloudellista järjestäymistä ja taistelua tarkotuksella saavut-

taa työväen kontrolli työväenluokalle ja yleensä teollisuudessa sekä sen kautta lopettaa riisto".

Nyt koetin luennoillani osoittaa:

1. että työväen taloudellisen liikkeen välttämättömyyttä voivat korkeintaan epäillä jotkut suosos. järjestön jäsenet, jotka suoraan talonpoikaismailta tulleina ja sosialismin aakkosia juuri oppineina odottavat sosialistisen hallituksen — sitten kun enemmistö on äänestyksellä saavutettu — jakavan oikeutta kaikille sieltä ylhäältä päin. Älköön väitetäkö, ettei sellaisia olisi! — Kapitalismin suurmaiden (Englannin, Amerikan) työväki on ollut toista sataa vuotta taloudellisessa toiminna, joten se heille on selviö. Jällellä olevan maan (Suomen) työväelle täytyy sitä vielä opettaa.

2. että työväen poliittista liikkettä vastaan voi potkia vain se, joka ei ymmärrä yhteiskuntataloudellisen kehityksen kulkua, sitä että, kuten Marx sanoo, luokkayhteiskunta tulee yhä valtiollisemmaksi s. o. valtiovalta tunkeutuu yhä useammille tuotantolälmän aloille: Amerikassakin se puuttuu työriitaisuuksiin, yrittää kieltää lakkooikeuden, ryhtyy määräämään palkkasuhteita, rautatierahteja, tavarain hintojakin, pakottaa avaamaan yksityisten omistamat tavaramakasiinit, tutkii pääoman ja voiton "yksityisasiota", jopa ryhtyy suuriin liikeyrityksiin (Panama) ja vihdoin ottaa haltuunsa rautateitä, ase- y. m. tehtaita, s. o. alku siirtyminen valtiokapitalismin, jonka kautta riistävä luokka yksityisriiston käydessä epävarmaksi yrittää riistolle pelastaa luokkansa luokkalaitoksensa, valtion välityksellä. Ja jos työväki ei jo

ennestään olisi kiinteästi kiinni politiikassa, kuten on Amerikan-kin työväki, vaikka omalla tavallaan — pakottaisi tämä kehitys sen ainakin siihen, ja missä se on olojen takia ollut mukana porvarispolitiikassa, ajaa tämä pääomariiston uusin ilmiö, trusti- ja valtiokapitalismi, sen itsenäiseen ja luokkatietoiseen politiikkaan;

3) ja sosialismi ei ole valtio-omistusta itsessään eikä "sappakontrollia" itsessään, vaan on se työväenluokan kontrollia koko yhteiskunnassa: työpajassa, tehtaassa, koko teollisuusalalla, kunnassa, valtiossa, valtakunnassa — ja on se juuri laajenemassa yritykseksi kontroleerata kansainvälisiä trusteja kansainvälisen uniotoiminnan kautta ja kansainvälistä politiikkaa (sodat, työväenlainsäädäntö, valtiollisten pakolaisten suojelus) sosialismin kansainvälisen politiikan kautta. Ja sikäli kuin päästään siihen, että tämä kontrolli alkaa tehota — huomattavampain ja vähemmän meluisain kumouksellisten tapahtumain ja uudistusten kautta, niin että selvästi vähenee riisto ja kasvaa työväen osuus tuotannon tulosten nautintoon, sikäli alkaa myös sosialismin toteuttaminen kohoten huippuunsa silloin, kun riiston tilaisuutta ei enää ole ja viimeiset korkotulot verotetaan pois.

Tämä, lyhyen tyylielityssä muodossa niin suppeaksi pakotettu ohjelma on nyt mielestäni sellainen, että siitä ei pitäisi voida olla riitaa. Se on kansainvälisen sosialismin ydin, mikäli sitä olenkaan käsittänyt, s. o. se on tosiasiallisen kehityksen pääsuunta tähän hetkeen asti ja niinkuin se nyt näyttää jatkuvan.

Riitakvysymyksiä, joista täytyy keskustella, ovat sitten m. m.:

- a) taloudellinen järjestäytymismuutto;
- b) suurlakko;
- c) saboteesi;
- d) valtiollinen menettelytapa;
- e) kunnallispolitiikan merkitys;

Ja jos näistäkin otetaan huolella selvälle, mikä on epäämättömän totta, supistuu riidanala vieläkin, esim.

a. Industriaalisen unionismin periaate on selviö, mutta sen yksityiskohtaiset piirteet vielä vaikeat määrittellä (vain käytännöllinen toiminta voi luoda sopivat suhteet eri liittojen ja niiden osien kesken ja juuri kehittyväin olojen vaatimat menettelytapauudistukset). Osa A. F. L.:n kuuluvista liitoista on industriaalisen yleisunion epäämättömiä rakennusosia, vaikka niiden onkin vielä sitä varten kehityttävä; I. W. W.:llä ei nyt ole edellytyksiä yleisunioniksi, mutta vaikuttaa se osittain herättävästi, osittain pakottavasti tähän kehitykseen ja voi itsekin järjestää eräitä aloja. Viimemainittu väitteeni voi jo joutua keskustelun alaiseksi, samoin kuin kysymys, missä määrin sen epäkypsyys, kuten eräiden vanhain unionien vanhollisuus ovat katsottavat häiritseviksi tekijöiksi ja missä ja millä tavalla. Riidelkää siitä, toverit!

b. suurlakosta ei pitäisi olla sitä riitaa, mitä siitä pyritään hie-romaan. Onhan selvää, että lakot laajenevat taloudellisella alalla jopa yleislakkoluonteisiksikin, ja yhtä selvää on, että joukkoliikettä, sen huippuna yleislakon väkivoimaa tarvitaan yhä useammin kolkuttamaan porvarillisten parlamenttien portteja vähänkään merkitsevempien uudistusten saamiseksi. Ja kun kaikki nyt alkavat myöntää, että sitä ei voi

mielin määrin tehdä, ennenkuin sen edellytykset (yleisen katke-roittunut työväen mieliala ja jonkinlainen järjestäymisaste) ovat saavutetut, niin mitä siinä on riitelemistä? Tuntuu kuin se olisi, varsinkin Amerikan suomalaisten kesken, aivan teoreettista suokoppua.

c) Saboteesista koetin osottaa, että siitä on tehty todella vaarallinen utopia (Giovannitti), mutta että toiselta puolen puolueen sen suosituskielto määrittelyttömyytensä takia antaa aihetta saivartelevalle arvostelulle, esim. kieltääkö puolue täysin lailaisenkin saboteesin? Eittämätöntä on 1) että suuri osa käsityöläisten niin sanoakseni sällisaboteesia on suurteollisuudessa mahdotonta; 2) että omaisuutta tuhoavan, rikoslain alle tulevan saboteesin, agiteeraus on vaarallinen (vaikka sananvapaus on sillekin vaadittava), se kun avaa tien provokatsioonivaaralle. Kysymystä, missä määrin työkiihkon taltuttamista voi saada aikaan „suoralla toiminnalla”, on minun vaikea ratkaista; laitonta sen ei pitäisi olla. Että suurteollisuudessaakin voidaan tehdä kiusaa ilman, että se on suorastaan rikoslain alaista (voi tulla poikkeuslakeja), sitä vakuuttavat jotkut porvarillisetkin kirjailijat, mutta siinäkin tapauksessa sen merkitystä ei voi pitää suurena, koska riittävän yleinen lakko sen tekee tarpeettomaksi ja suuri rikkurimäärä tehottomaksi. — Näistä joistakin sen kysymyksen puolista voitaisiin siellä mielestäni keskustella joutumatta ristiriitaan puolueen perustuslain kanssa (siitäkin näet täytyy voida keskustella).

Valtiolliseen menettelytapaan nähden on mielestäni reformisti-

(revisionisti-) vaara suurempi kuin tahdotaan myöntää; varsinkin on raja valtio-sosialistisia (valtiokapitalistisia) ilmiöitä vastaan vedettävä tarkemmin ja huolella tarkattava pikkuporvarillisia (pappien, lakimiesten y. m. "intellektuaalien") ja vanhoillisten, ohjelma ja taktiikkatouhuja.

e. Joidenkin kaupunkien (Schelectadyn) sosialistihallinnan pikkuporvarillisuudesta olen nähnyt Call'issa ankaranalaisia arvosteluja. Kun se on tulossa yhä tärkeämmäksi, täytyy olla tarkka sen suhteen. Näitä kohtia silmällä pitäen olisi mielestäni helppoin löytää oikein suhde toiskielisten toverien toimintaan

Ja sitten taas joku suomalaisten toverien omistapyykeistä. Sellaista ärsytyspolitiikkaa, kuin Riston lähettäminen Itään Opiston asiamieheksi, seuraa rangaistus; eiköpä liene ollut toimeenpanevan komitean vaali vastaus siihen! Mutta menettely sellainen, kuin Itäpiirin komitean julistus, että hänelle osasto ei saa antaa haalia, piiristä erottamisen uhalla, on mitä törkein virkavallan ilmaus. Negaunee-injunktion sisältö oli sitä laatua, että se edelleen on — ja aina on oleva — anteeksiantamaton. Eräitä kohtia „Raivaajan” menettelystä Opistoasiassa en voi pitää sallittujen taistelutapain joukkoon kuuluvana, mutta asianomaisena en ota sitä juttua pi-

temmältä esille. Mitä sitten tulee provokaattori- y. m. syytelyihin, on mielestäni kovin suuri heikkouden ilmaus, ettei niitä ole pätevästi tutkittu ja pantu paikalleen. (Muistan kuinka vaikea minun oli saada oikeutta Clevelandin valheellisen uutisen johdosta).

Ja se näyttää olevan Suom. Sos. Järjestön suuri heikkous, ettei sillä näy olevan kyllin päätävää kantajoukkoa, joka järjestön yleistä parasta katsoen esiintyisi tarpeen tullen tarpeellisella ponnella. Piiri- suunta- ja „känki”-politiikka saa aivan liian rennosti rehoittaa.

Joko teille riittää „totuuksia”? Summa summanaan: yleiseen olen siis tahtonut sanoa: Järjestön selväpäiset terveet voimat — teihin tutustuin joka osastossa esim. Idän luentomat kallani — heittäkää pois saamaton nahjustelu ja käykää tietoisella, päätävällä toiminnalla valvomaan järjestön tervettä kehitystä! Jättäkää väittelemiset ja rahankeuruutouhu uusille nouseville voimille — jotka sen kyllä hoitavat — ja käykää käsiksi oikeisiin asioihin, järjestäytymis- ja taktiikkakysymyksiin. Syventykää ja toimikaa; riidelkää, mutta riidelkää haalit täyteen ja lehtien tilaajamäärä kaksinkertaiseksi!

Kangasala 2—24—14.

Toverillisesti

Yrjö Sirola.